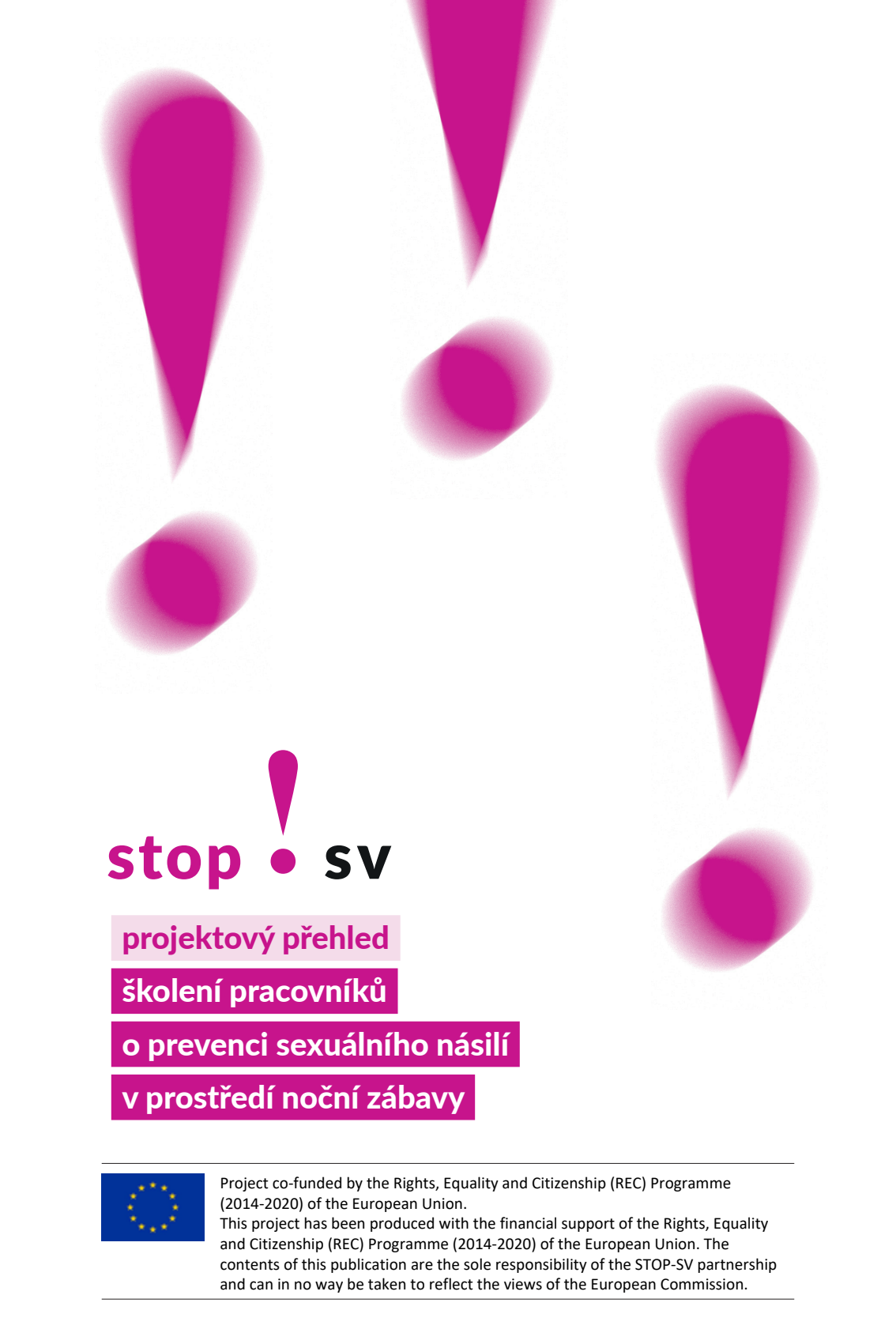

stop • sv

projektový přehled

školení pracovníků

o prevenci sexuálního násilí

v prostředí noční zábavy

Project co-funded by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme (2014-2020) of the European Union.

This project has been produced with the financial support of the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme (2014-2020) of the European Union. The contents of this publication are the sole responsibility of the STOP-SV partnership and can in no way be taken to reflect the views of the European Commission.

stop ! sv

projektový přehled

školení pracovníků

o prevenci sexuálního násilí

v prostředí noční zábavy

TÝMY

AUTOŘI

SPOLUPRACUJÍCÍ

PARTICIPUJÍCÍ ORGANIZACE

IREFREA-ES

Mariàngels Duch
Montse Juan
Maite Kefauver
Elena Gervilla
Amador Calafat

Carla Fiorella Vuono Mancinni
Clarisse Guimarães
Yasmina Castaño
Mariano Sbert
Joella Anupol

CAEB
ABONE
FEHM
UIB
PNSD
Conselleria Salut,
CAIB
IBDONA
AETIB
POQIB

**IREFREA-ES &
BANGOR UNIVERSITY**

Karen Hughes
Mark Bellis

LJMU

Zara Quigg
Charlotte Bigland
Kim Ross-Houle
Rebecca Bates

Daniel Jones, South
Wales Police and Crime
Commissioner Office

IREFREA-PT

Fernando Mendes
Irma Brito
Rosário Mendes

Paulo Anjos
Natasha Soares
Filipa Homem
Carolina Moreira
Ana Beatriz Rodrigues

Associação Existências
UMAR – União de Mulheres
alternativa e resposta –
Coimbra
Escola Superior de
Enfermagem de Coimbra

CUNI

Roman Gabrhelik
Hana Fidesova
Adam Kulhanek

Tereza Jovbaková
Helena Fialová
Otakar Veselý
Pavel Venzara
Barbora Šťastná
Jitka Řeháčková

A.N.O. – Asociace
nestátních organizací
proFem, o.p.s.
PROGRESSIVE o.p.s.
Společnost Podané
ruce o.p.s.

LAYOUT A TASK

www.martingrafic.com

Obsah

Část 1

Školící program stop!sv 05

Na koho projekt stop!sv cílí? 06

Zástupci odvětví, vedení podniků a pracovníci v prostředí noční zábavy 06

Odpovědní činitelé a odborníci v oblasti prevence 07

Mládežnické organizace a další organizace občanské společnosti 07

Sexuální násilí v prostředí noční zábavy 08

Výskyt 08

Následky 09

Ovlivňující faktory 09

Prevence 10

Část 2

stop!sv: školení a komunitní koalice 11

Školení 11

Přístup stop!sv ke vzdělávání 11

Školící program stop!sv 12

Komunitní koalice 13

Přístup komunity 13

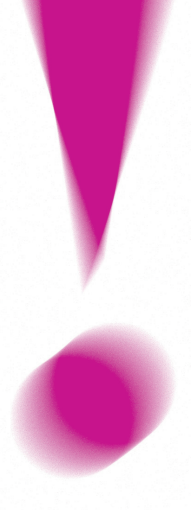
Část 3

Výsledky evaluace školícího programu stop!sv 15

Školení 16

Komunitní koalice 17

Seznam literatury 21

stop!sv je školící program, jehož účelem je pomoci zúčastněným subjektům při prevenci sexuálního násilí v prostředí noční zábavy, a to zejména v prostředí barů, klubů a diskoték. Sexuální násilí má značně negativní dopady na návštěvníky a pracovníky v tomto prostředí, stejně tak i na širší komunitu a veřejné služby. Pokud mají návštěvníci obavy do těchto podniků vstupovat kvůli hrozbě sexuálního násilí, může to negativně ovlivňovat finanční podmínky jak samotných podniků noční zábavy, tak jejich zaměstnanců. Cílem školení **stop!sv** je zvýšit schopnost pracovníků v prostředí noční zábavy (např. barmanů, ostrahy u vstupu) rozpoznat a předcházet sexuálnímu násilí, a také jejich schopnost a ochotu zareagovat z pozice aktivního přihlížejícího.

Prostředí noční zábavy se nepřetržitě mění. Odehrává se v něm spousta aktivit, kterých se účastní lidé a organizace s různými zájmy. Proto **stop!sv** nabízí školící program, který může být přizpůsoben různým podmínkám a potřebám. I když může být program realizován samostatně, nejlepších výsledků v prevenci je dosahováno, pokud za nimi stojí širší spolupráce a odhodlání. Proto tento manuál nabízí strategie, jak do školení zapojit širší komunitu. Ta může zahrnovat řadu zúčastněných osob (včetně osob pracujících v prostředí noční zábavy), které tak mohou významně pomoci v následujících oblastech:

- Zvyšování povědomí o rozsahu, povaze a následcích sexuálního násilí;
- Zapojení subjektů z dalších sektorů (např. vláda, jiné zainteresované subjekty, veřejnost) s cílem podpořit prevenci sexuálního násilí;
- Implementace a udržitelnost školicího programu;
- Realizace a podpora aktivit souvisejících s prevencí sexuálního násilí.

Na koho projekt

stop!sv cílí?

Pro uskutečnění změn v prostředí noční zábavy je nutné zapojit jak zaměstnance, tak vedoucí pracovníky pracující v tomto prostředí. Jedině tak bude možné těmto problémům čelit a diskutovat o tom, jak je překonat. Účast těchto pracovníků je rovněž důležitá pro zvýšení povědomí o těchto problémech v rámci širší komunity, a to zejména mezi mladými lidmi navštěvujícími prostředí noční zábavy. V neposlední řadě jejich účast přispěje ke společenské shodě, která je pro zavedení potřebných změn nezbytná.

Z těchto důvodů se bude projekt **stop!sv** v rámci pilotní implementace zaměřovat na vytvoření komunitních koalic. Ty se budou snažit usnadnit spolupráci mezi zástupci odvětví a dalšími klíčovými aktéry. Poskytnou jim podporu během realizace školicího programu a současně jim usnadní tvorbu nástrojů k identifikaci, prevenci a reakci na sexuální obtěžování a sexuální násilí v prostředí noční zábavy.

Zástupci odvětví, vedení podniků a pracovníci v prostředí noční zábavy

Účast zástupců odvětví noční zábavy je pro rozvoj projektu nezbytná. Projekt **stop!sv** přímo cílí na jejich prostory, pracovníky a návštěvníky. Jejich účast je ale rovněž klíčová k pochopení problému a definování potřebných preventivních strategií.

Projekt **stop!sv** je zaměřen na tvorbu školicího programu pro pracovníky v prostředí noční zábavy, aby se tak mohli aktivně podílet na vytváření bezpečného prostředí s ohledem jak na ně samotné, tak na účastníky noční zábavy. Tito pracovníci mají významný vliv na tvorbu preventivních opatření. Mohou nejen pomoci zvýšit povědomí o tomto problému, ale také rozšířit názor, že i oblast volného času může nabídnout příležitosti vzdělávat se a poskytovat nástroje a legitimitu ke snižování výskytu sexuálního obtěžování a sexuálního násilí.

Odpovědní činitelé a odborníci v oblasti prevence

Aktivity plánované v rámci projektu **stop!sv** mají za cíl podporovat spolupráci a sdílení osvědčených postupů a zkušeností mezi různorodou skupinou všech zúčastněných stran. Kromě zástupců odvětví noční zábavy bude zásadním prvkem projektu interaktivní dialog mezi odpovědnými činiteli, odborníky v oblasti prevence a dalšími zainteresovanými stranami, které budou součástí komunitních koalic. Cílem je jak nalezení vhodných způsobů spolupráce a koordinace souvisejících aktivit, tak distribuce výsledků projektu a ověření projektových strategií, materiálů a nástrojů.

Kromě toho mohou odpovědní političtí činitelé a osoby s rozhodovací pravomocí využít výsledky projektu a zohlednit je při tvorbě nových opatření a nařízení. Jejich účast je nezbytná také v rámci propagace, zviditelňování a dalšího šíření projektových strategií a výsledků v rámci širší komunity. Odpovědní činitelé jsou tak společně se zástupci odvětví noční zábavy klíčem ke změnám legislativy i samotného prostředí.

Mládežnické organizace a další organizace občanské společnosti

Záměrem projektu **stop!sv** je zapojit mládežnické organizace a podpořit kritickou diskuzi o tom, jaké postupy, vzorce chování a postoje jsou běžně akceptovatelné. Budeme usilovat o účast těchto organizací v komunitních koalicích. Dalším cílem je snaha o osvětu a oslovení širší komunity. Proto budou o rozvoji projektu informovány také komunitní a rodičovské spolky, které budou rovněž zapojeny do konkrétních aktivit.

Sexuální násilí

v prostředí noční zábavy

Světová zdravotnická organizace definuje sexuální násilí jako:

„Jakékoliv sexuální jednání zahrnující pokusy o dosažení sexuálního styku, nežádoucí sexuální poznámky a návrhy, činy směřující k obchodování či jinak namířené proti sexualitě jedince, které využívají nátlak, neohledně na vztah k oběti, a to v jakémkoliv prostředí zahrnujícím (nikoliv výlučně) domov a práci“ (1).

Tato definice zahrnuje širokou škálu agresivního a nekonsenzuálního jednání, mezi kterou může v kontextu prostředí noční zábavy patřit:

- Znásilnění nebo pokus o znásilnění;
- Nevyžádaný sexuální kontakt (např. osahávání, nevyžádané líbání a doteky);
- Nevyžádaná sexuální pozornost (bez kontaktu) nebo obtěžování (např. nevhodné poznámky a sexuálně motivovaná gesta);
- Vynucená sexuální aktivita (např. prostřednictvím výhrůzek, slovního nátlaku nebo skrytého podávání alkoholu a drog);
- Sexuální aktivita s osobou, která není schopna poskytnout svolení z důvodu nadměrného užití alkoholu a drog;
- Sexuální vykořisťování (např. povolení vstupu do podniku nezletilým výměnou za sexuální služby).

Obvyklá představa sexuálního násilí v prostředí nočního života je taková, že se jej nejčastěji dopouštějí návštěvníci mužského pohlaví vůči ženám – ať už návštěvnícím, tak i pracovnícím podniků. Mohou se jej však dopouštět osoby obou pohlaví, a to vůči ženám i mužům. Stejně tak se jej mohou dopouštět zaměstnanci – jak vůči zákazníkům, tak svým spolupracovníkům.

Výskyt

Veřejné služby jako jsou policie nebo zdravotnická a poradenská zařízení mohou disponovat místně specifickými informacemi o sexuálním násilí v prostředí noční zábavy. Tyto údaje však mohou být podhodnoceny, jelikož spousta incidentů zůstává nehlášených. V mezinárodním měřítku bylo provedeno několik studií s cílem upřesnit výskyt sexuálního násilí přímo v prostředí noční zábavy a lépe mu tak porozumět. Většina těchto studií se zaměřuje pouze na účastníky noční zábavy (a nikoliv i na pracovníky

v prostředí noční zábavy). I tak však tyto studie umožňují nahlédnout do problematiky výskytu a charakteru sexuálního násilí.

- V britské studii zaměřené na účastníky noční zábavy uvedlo 70 % žen a 42 % mužů, že se již někdy stali terčem nevyžádaných sexuálních dotyků v prostředí noční zábavy (2).
- Studie zaměřená na ženy v USA cestující za noční zábavou do Mexika uvádí, že 38 % žen zažilo během dané noci sexuální agresi mírného charakteru a 1,5 % sexuální agresi vážného charakteru (3).
- Ve studii zaměřené na vysokoškolské studenty mužského pohlaví v USA jich 92 % uvedlo, že se v baru během svých studií alespoň jednou dopustili sexuálně agresivního činu (4).
- Dle brazilské studie jeden z deseti účastníků noční zábavy uvedl (muži i ženy), že je někdo v klubu během dané noci políbil nebo se snažil s nimi mít pohlavní styk proti jejich vůli. 5 % mužů a 3 % žen pak uvedlo, že v klubu během dané noci někoho políbili nebo se s ním snažili mít pohlavní styk proti jeho vůli (5).
- Studie prováděná v Kanadě zjistila, že zhruba čtvrtina všech zaznamenaných incidentů verbální a fyzické agrese v barech a klubech měla spojitost s navazováním sexuálních a partnerských vztahů (6). Mezi nejčastější formy agresivního chování patřil nevyžádaný sexuální kontakt (např. tření rozkroku o jinou osobu) a vytrvalé návrhy nerespektující odmítnutí (7).

Následky

Sexuální násilí v prostředí noční zábavy (i jinde) může mít přímé i nepřímé následky. Může například vést ke zraněním, trvalým následkům, ale také k smrti. Na tělesný a duševní stav oběti může mít negativní vliv rovněž stres a vzniklé psychické problémy, užívání různých látek, nechtěné těhotenství nebo následný potrat a sexuálně přenosné nemoci (5). Lze rovněž pozorovat vliv sexuálního násilí na samotné prostředí noční zábavy. Dle britské studie by se více než čtvrtina účastníků noční zábavy zdráhala vrátit se do podniku, ve kterém se jich někdo nevyžádaně sexuálně dotýkal (8).

Ovlivňující faktory

Dostupná data naznačují, že charakter a rozsah sexuálního násilí v prostředí noční zábavy je výsledkem kombinace mnoha vzájemně souvisejících faktorů, které mohou sexuální násilí (ve většině případů) podporovat, nebo mu naopak předcházet. Mezi ně mohou patřit individuální faktory (např. konzumace alkoholu), vztahy mezi jednotlivci (skupinová dynamika) a také

komunita a společnost, ve které tyto osoby žijí (např. postoje, očekávání a společenské normy).

Prevence

Prevencí sexuálního násilí v prostředí noční zábavy se zabývá pouze několik studií. Čtyři studie pojednávaly o tom, co mohou jednotlivci (především ženy) udělat pro to, aby nebyly v prostředí noční zábavy snadným terčem sexuálního násilí. Příkladem může být omezení konzumace alkoholu. Dalším doporučením bylo, aby tyto osoby nechodily samy, případně se zdržovaly ve skupinkách či společnosti svých přátel; aby se vyhýbaly interakci s cizími osobami; a aby netolerovali agresivní jednání a tím tak odrazovali potenciální agresory od tohoto chování. Pomocí gest a signálů také mohou upozorňovat své přátele na potenciálně rizikové situace. Návštěvníci klubů by si rovněž měli dávat pozor, aby jim někdo nevhodil do pití psychoaktivní látku (drogu nebo léky). Další alternativou může být konzumace nápojů z uzavřených lahví (9-12). Dvě studie zkoumaly prevenci sexuálního násilí a dalších trestných činů na komunitní úrovni, a to prostřednictvím alkoholové politiky (např. omezením prodeje, změnou cenové politiky, zodpovědným podáváním alkoholu atd.). Anglická studie zjistila, že v oblastech s restriktivnější alkoholovou politikou došlo k významnému snížení výskytu násilných trestných činů, sexuálních trestných činů a přestupků proti veřejnému pořádku (13).

stop!sv: školení a komunitní koalice

Školení

Přístup stop!sv ke vzdělávání

Školící program **stop!sv** využívá neformální přístup ke vzdělávání. To je realizováno pomocí naplánovaných aktivit s předem stanovenými cíli, časovou náročností a východisky. Součástí je také určitá forma podpory vzdělávání (tzn. vztahu školitel-účastník). Tento typ programu však není poskytován klasickými vzdělávacími institucemi. Může však být organizován různými subjekty (veřejné instituce, občanské společnosti, veřejnost) s cílem předávat znalosti a rozvíjet schopnosti účastníků. Toto neformální vzdělávání může mít následně pozitivní vliv na rozvoj každodenního učení – a to prostřednictvím aktivit spojených s prací, rodinným životem a volným časem. Tento vzdělávací přístup nevychází z přesně stanovené struktury (cíle, časový harmonogram, podpora školitelů) a je organizován v přirozeném prostředí účastníků.

Metodika **stop!sv** předpokládá, že všichni účastníci mají potřebné znalosti a zkušenosti, kterými mohou přispět a podělit se o ně. I když by se mělo školení držet předem daných témat, forma přednesu a diskuze mohou být přizpůsobeny situaci a potřebám jednotlivých skupin. Školení by mělo navazovat na dosavadní znalosti účastníků, brát ohled na jejich individuální potřeby a odkázat je na relevantní zdroje. Cílem je podpořit rozvoj schopností, které napomáhají kritickému myšlení. V ideálním případě by tak školení mělo uspokojit individuální i společné potřeby a dát prostor kreativitě a novým myšlenkám.

Někteří pracovníci z prostředí noční zábavy nemusí zaujmout kladný postoj k těm částem školení, která pojednávají o věcech mimo jejich pracovní náplň – zvláště pokud se jedná o omezování konzumace alkoholu (a dalších látek). Noční kluby totiž mohou prodej alkoholu považovat za svůj hlavní zdroj příjmů. Provozní těchto klubů tak mohou mít obavy z negativního vlivu školení na jejich podnikání. V jiných případech může vysoká fluktuace zaměstnanců odradit zaměstnavatele a majitele podniků, aby se do školení zapojili. Proto by mělo být školení snadno pochopitelné, účelné a zaměřené na potřeby pracovníků s ohledem na jednotlivé podniky noční zábavy.

Školící program stop!sv

Školení **stop!sv** má čtyři hlavní cíle:

- 01** Zvýšit povědomí o charakteru sexuálního násilí v prostředí noční zábavy a o jeho následcích a souvisejících rizikových faktorech.
- 02** Zdůrazňovat nepřijatelnost jakékoliv formy sexuálního násilí.
- 03** Zvýšit povědomí o tom, jak identifikovat, předcházet a reagovat na sexuální násilí v prostředí noční zábavy.
- 04** Rozvíjet schopnosti, jak bezpečně zareagovat z pozice přihlížejícího a účinně tak předejít sexuálnímu násilí.

Školení je navrženo tak, aby trvalo minimálně 2 hodiny. Součástí školicích materiálů je:

- Powerpointová prezentace
- Metodické poznámky pro školitele k jednotlivým powerpointovým snímkům:
 - » Cíle jednotlivých snímků;
 - » Odhadovaný čas potřebný k diskuzi nad obsahem snímku a ke splnění všech doprovodných aktivit;
 - » Další potřebné materiály;
 - » Informace, které by měl školitel poskytnout účastníkům;
 - » Aktivity (u vybraných snímků)
 - » Další poznámky pro školitele (u vybraných snímků).

Pro přístup k těmto materiálům prosím kontaktujte partnerské organizace nebo navštivte naše webové stránky (viz kontaktní informace na konci tohoto dokumentu).

Komunitní koalice

Spolupráce je považována za klíčový faktor. Jedna z nejčastějších forem je prostřednictvím koalice. Tu lze definovat jako sdružení organizací sloužící k prosazení určitých společných cílů. Spolupráce veřejných a soukromých poskytovatelů služeb, podniků a neziskových organizací v rámci koalice tak představuje velký přínos pro komunitu a nabízí rozmanitost znalostí a názorů.

Jedním z cílů projektu **stop!sv** je usnadnit rozvoj komunitních koalic, které by podporovaly prevenci sexuálního obtěžování a násilí a také samotnou realizaci projektu **stop!sv**.

Přístup komunity

Na řízení a regulaci prostředí noční zábavy má vliv mnoho subjektů. Proto je důležitá jejich vzájemná spolupráce, která umožní vyhodnocování, rozvoj a implementaci preventivních strategií. Povědomí komunity o problému a její mobilizace (včetně dalších strategií) se ukázala být efektivním způsobem, jak omezit konzumaci alkoholu u mladých osob a redukovat tak násilí a množství spáchaných trestných činů a zranění při dopravních nehodách v prostředí noční zábavy (14). Ve Švédsku byl například v roce 1996 implementován program STAD. Tento program se zasloužil o významnou redukci problémů spojených s užíváním alkoholu v prostředí noční zábavy (15). Je založen na mobilizaci komunity, na školení pracovníků noční zábavy v oblasti zodpovědného podávání alkoholu a důrazu na dodržování stávajících zákonů souvisejících s konzumací alkoholu. Některé závěry zjištěné v rámci programu STAD tak mohou být aplikovány v programu **stop!sv**. Ten vnímá upevňování spolupráce jako strategii napomáhající k lepšímu rozvoji, implementaci a udržitelnosti programu.

Spolupráce na komunitní úrovni a snaha dosáhnout společného cíle přináší benefity v podobě sdílených zdrojů a společného rozvoje. Spolupráce v rámci programu **stop!sv** by tak měla pomoci usnadnit následující procesy:

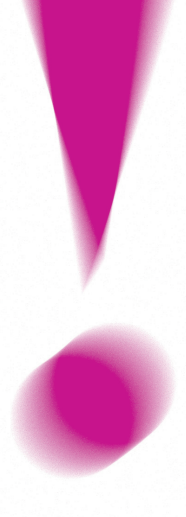
- Zvyšování povědomí o problému a mobilizace komunity;
- Školení pracovníků v prostředí noční zábavy;
- Zahrnutí poznatků školicího programu do preventivních opatření;
- Distribuce výstupů vyplývajících z programu;
- Evaluace, zdokonalování a (v případě efektivity) udržitelnost školicího programu po pilotní implementaci.

Implementované strategie se lišily podle místních potřeb a kontextu:

- Ve Španělsku se strategie zaměřuje na zapojení klíčových zastřešujících organizací. Společně s odborníky v oblasti prevence, kteří se na projektu podílejí, tak hrají významnou roli. Dále jsou do projektu zapojeny také hlavní zainteresované správní orgány.
- V Portugalsku byla vytvořena koalice, která navazuje na předchozí iniciativy v prostředí noční zábavy. Zapojuje organizace sdružující pracovníky ostrahy podniků, čímž kompenzuje malé zastoupení zastřešujících organizací v oblasti noční zábavy.
- V České republice je prostředí noční zábavy méně organizované. Proto byla vytvořena koalice zahrnující významné neziskové organizace působící v prostředí noční zábavy a zabývající se sexuálním obtěžováním. Prostřednictvím těchto organizací se tak snaží oslovit hlavní cílovou skupinu pracující v prostředí noční zábavy.

Část 3

Výsledky evaluace školicího programu stop!sv

Monitorování a evaluace je nedílnou součástí jakýchkoliv programů zaměřených na prevenci násilí. Umožňují sledovat implementaci a výstupy programu a posoudit tak, zda je program vhodně zaměřený na cílovou skupinu; identifikovat, které jeho části splnily svůj účel; a vyhodnocovat efektivitu programu jako celku. Díky tomu je možné lépe posoudit, zda program efektivně využívá všech zdrojů, navrhnout možná vylepšení a určit, zda je vhodné jej realizovat znovu, případně v širším měřítku.

Je důležité, aby jednotlivci nebo organizace, které využívají program **stop!sv**, implementovali aktivity určené k monitorování a evaluaci a ujistili se tak, že se program dostane ke svému cílovému publiku, že je pro něj vhodný a je přínosem pro prevenci násilí.

Tým **stop!sv** uvítá, když se osoby, které program realizují a vyhodnocují, podělí o své zkušenosti a poznatky (více na www.irefrea.org).

V letech 2017 a 2018 byly 28 školitelům z České republiky, Portugalska a Španělska poskytnuty prostředky ke školení pracovníků v prostředí noční zábavy. Celkem tak bylo proškoleno 114 pracovníků.

- V každé lokalitě měly zúčastněné místní subjekty k dispozici školení o časové dotaci 20 hodin. Po jeho absolvování se tak mohly stát školiteli programu **stop!sv**.
- Profesní zázemí, míra důvěry v rámci diskuze a časová omezení měla vliv na to, že někteří zprostředkovatelé nebyli schopni školení **stop!sv** plně realizovat (včetně zapojení pracovníků z prostředí noční zábavy).
- Jednotlivá školení pracovníků z prostředí noční zábavy trvala přibližně 2-3 hodiny (jeden zúčastněný subjekt realizoval školení pracovníků v prostředí noční zábavy o délce 6 hodin).
- Školení **stop!sv** bylo cílovou skupinou přijato pozitivně. Někteří účastníci školení naznačovali, že by školení mohlo méně vycházet z akademických poznatků a spíše klást větší důraz na sexuální násilí napříč gendery.

Dle dotazníku po absolvování školení vnímali účastníci školení **stop!sv** následovně:

- 85 % účastníků uvedlo, že pro ně bylo školení užitečné vzhledem k jejich aktuální pracovní pozici v prostředí noční zábavy.
- 85 % účastníků uvedlo, že jim školení pomůže lépe se vypořádávat se sexuálním násilím v prostředí noční zábavy.
- 93 % účastníků uvedlo, že školení bylo odvedeno kvalitně a účastníci dostali od školitele dostatečnou podporu.

Co se týká přínosů školení **stop!sv** pro pracovníky v prostředí noční zábavy, většina účastníků po absolvování školení souhlasila, že školení zlepšilo jejich povědomí o sexuálním násilí, a to o jeho charakteru a rozsahu (87 %), rizikových faktorech (86 %), prevenci (92 %), způsobech, jak na sexuální násilí reagovat (90 %) a o možnostech pomoci obětem sexuálního násilí (85 %).

Účastníci po absolvování školení mnohem pravděpodobněji souhlasili s následujícími výroky:

- Souhlas se sex. aktivitou může být kdykoliv odvolán
- Sexuální násilí není nikdy vinou oběti.

- Myslím si, že já i ostatní pracovníky v prostředí noční zábavy mohou ovlivnit sexuální násilí.
- Myslím si, že v podniku, kde pracuji, je sexuální násilí problém.

Účastníci po absolvování školení také mnohem pravděpodobněji pociťovali zvýšenou sebejistotu při následujících reakcích:

- Požádat svého spolupracovníka o pomoc v případě situací spojených se sexuálním násilím.
- Vyjádřit znepokojení, pokud by jim někdo řekl, že zažil nevyžádanou sexuální zkušenost, ale nenazval ji znásilněním.
- Zareagovat, pokud by v podniku viděli rozrušenou ženu obklopenou skupinou mužů.

Zjištění naznačují, že mezi přínosy školicího programu **stop!sv** pro pracovníky v prostředí noční zábavy patří zlepšení povědomí a změna postojů vůči sexuálnímu násilí a také větší sebedůvěra na sexuální násilí reagovat. Dlouhodobá navazující studie se dále zaměří na posouzení toho, zda má školicí program **stop!sv** pozitivní vliv také na přihlížející (tj. zda přihlížející dokáží předcházet a reagovat na sexuální násilí v prostředí noční zábavy) a zda zmiňované přínosy školicího programu pro znalosti, postoje a sebedůvěru účastníků přetrvávají tři měsíce po školení.

Komunitní koalice

Dotazovali jsme se členů koalic, které vznikly ve Španělsku, Portugalsku a České republice, abychom lépe porozuměli současnému stavu vývoje koalic, kdo byli členy těchto vznikajících koalic, a posoudili schopnost koalic plnit svou úlohu. Původní analýza ukázala, že:

- průzkumu uvnitř koalice se zúčastnilo celkem 28 účastníků (13 ze Španělska, 5 z Portugalska, 10 z České republiky). (Upozorňujeme, že ne všichni členové existující koalice se zúčastnili průzkumu).
- Většina (68 %) byla žen.
- Průměrný věk byl 43,9 let.
- Všichni členové měli vysokoškolské vzdělání.
- Průměrný počet let v oboru činil 12 let.
- Průměrný počet let, po kterou instituce působí v dané oblasti, byl 13,5 let.

Všechny organizace koalice se staly členy, protože obdržely pozvání přímo z organizace, která se podílela na řešení projektu. Byly zjištěny určité rozdíly v zastoupení hlavních sektorů v koalicích:

- Ve Španělsku měla koalice nejvíce zapojených sektorů, zastupujících veřejnou správu (zdravotnictví, sociální služby, policie atd.), zástupce zábavního průmyslu, akademické / výzkumné pracovníky, zástupce konzulátu a organizace občanské společnosti. Španělská koalice byla nejvíce zkušená s koaličním členstvím.
- V Portugalsku členové koalice zastupovali neziskový sektor, akademický / výzkumný a podnikatelský sektor.
- Česká republika měla silné zastoupení neziskových a akademických / výzkumných ústavů, za nimiž následoval sektor veřejné správy. Česká koalice měla v tomto typu partnerství nejméně zkušeností.

Členové koalice dobře reflektovali skutečnost, že portugalská a česká koalice měly nízké nebo žádné zastoupení zábavního průmyslu (provozovatelé klubů, barů atd.), policie. Bylo konstatováno, že zapojením těchto odvětví by došlo k posílení legitimacy, zvýšení přístupu ke zdrojům a zvýšení vlivu a možnosti měnit věci. Zapojení zástupců médií bylo celkově nízké, ale bylo vnímáno jako způsob, jak by koalice mohla získat větší podporu, viditelnost a vliv.

Účel koalice byl v jednotlivých zemích vnímán odlišně. Ve Španělsku se členové zaměřili na prevenci, výměnu informací a řešení problému sexuálního násilí v nočním životě. V Portugalsku bylo pochopení koaliční role pomáhat s realizací výstupů projektu a dále podporovat rozvoj školení. V České republice členové zdůrazňovali potřebu zvyšování informovanosti o sexuálním násilí mezi širokou veřejností, odborníky a tvůrci politik (což odráží relativně nízkou reflexi této problematiky v české společnosti).

stop!sv vzdělávací program pro oblasti noční zábavy byl považován za velkou příležitost, jak přilákat více pozornosti a prestiže, a zajistit větší respekt koalici jako celku. Koalice, která zavádí nové přístupy a podporuje žádoucí změny v prostředí nočního života, by na základě výpovědi participantů působily spolehlivěji a atraktivněji pro potenciální spojence.

Byly pojmenovány silné a slabé stránky koalic. Obecně silné stránky byly:

- Společné cíle a zájmy členů.
- Transdisciplinární přístup k řešení sexuálního násilí v nočním životě.

- Přenositelnost na jiné problémy v prostředí noční zábavy.
- Za nejvýznamnější slabiny byly považovány:
- Alternativní financování na konci projektu není zajištěno.
- Potřeba konsolidovat a dále aktivizovat koaliční strukturu.
- Potřeba posílit spolupráci se zástupci zábavního průmyslu v České republice a Portugalsku.

Očekává se, že všechny tři koalice ve Španělsku, Portugalsku a České republice budou pokračovat ve své práci na propagaci a široké realizaci **stop!sv** programu s cílem zajistit účinné a udržitelné změny v oblasti sexuálního násilí v prostředí nočního života v daných zemích i v Evropě.

Seznam literatury

-
- 01 Krug, E. G., Mercy, J. A., Dahlberg, L. L. & Zwi, A. B. (2002). The world report on violence and health. Geneva, World Health Organization.
 - 02 Hardcastle K., Hughes K., & Quigg, Z. (2015). Experiences and attitudes towards unwanted sexual touching in the night time economy. Liverpool: Centre for Public Health, Liverpool John Moores University.
 - 03 Kelley-Baker, T., Mumford, E. A., Vishnuvajjala, R., Voas, R. B., Romano, E. & Johnson, M. (2008). A night in Tijuana: female victimization in a high-risk environment. *Journal of Alcohol & Drug Education*, 52(3), 46-71.
 - 04 Thompson, E. & Cracco, E. J. (2008). Sexual aggression in bars: What college men can normalize. *The Journal of Men's Studies*, 16(1), 82-96.
 - 05 Santos, M. G. R., Paes, A. T., Sanudo, A., Andreoni, S. & Sanchez, Z. M. (2015). Gender differences in predrinking behavior among nightclubs' Patrons. *Alcoholism, Clinical And Experimental Research*, 39(7), 1243-1252.
 - 06 Graham, K., Wells, S., Bernards, S. & Dennison, S. (2010). "Yes, I do but not with you" Qualitative analyses of sexual/romantic overture-related aggression in bars and clubs. *Contemporary Drug Problems*, 37(2), 2-2.
 - 07 Graham, K., Bernards, S., Abbey, A., Dumas, T. & Wells, S. (2014). Young women's risk of sexual aggression in bars: the roles of intoxication and peer social status. *Drug & Alcohol Review*, 33(4), 393-400.
 - 08 World Health Organization & London School of Tropical Medicine (2010). Preventing intimate partner and sexual violence against women: taking action and generating evidence. Geneva, World Health Organization.

- 09 Kavanaugh, P. R. (2013). The continuum of sexual violence: Women's accounts of victimization in urban nightlife. *Feminist Criminology*, 8(1), 20-39.
- 10 Huber, J. D. & Herold, E. S. (2006). Sexually overt approaches in singles bars. *Canadian Journal of Human Sexuality*, 15(3/4), 133-146. World Health Organization / London School of Tropical Medicine (2010).
- 11 Graham, K. & Wells, S. (2003). Aggression involving alcohol: relationship to drinking patterns and social context. *Addiction*, 98(1), 33-42.
- 12 Banyard, V. L., Moynihan, M. M. & Plante, E. G. (2007). Sexual violence prevention through bystander education: An experimental evaluation. *Journal of Community Psychology*, 35(4), 463-481.
- 13 Basile, K. C. (2015). A comprehensive approach to sexual violence prevention. *The New England Journal Of Medicine*, 372(24), 2350-2352.
- 14 Wallin, E. & Andreásson, S. (2004). Can I have a beer, please? A study of alcohol service to young adults on licensed premises in Stockholm. *Prevention Science: The Official Journal Of The Society For Prevention Research*, 5(4), 221-229.
- 15 McNair, B. (2002). *Striptease Culture : Sex, Media and the Democratization of Desire*. London, United Kingdom.
- 16 Quigg, Z., Bigland, C., Ross-Houle, K., Hughes, K. & Bellis, M.A. (2018) STOP-SV: a training programme to prevent nightlife-related sexual violence (Evaluation Report). Liverpool: Public Health Institute, Liverpool John Moores University.

IREFREA Španělsko a Portugalsko

IREFREA je jedna z nejstarších evropských organizací protidrogové prevence. Mezi hlavní činnosti španělských a portugalských týmů spadá prevence užívání alkoholu a drog (výzkum, evaluace a implementace preventivních programů). Tito experti se aktivně zapojují do odborných aktivit v rámci mezinárodních organizací jako jsou EMCDDA a NIDA. Organizují řadu odborných konferencí napříč Evropou a vedou nebo se zapojují do více než 30 výzkumných projektů na evropské či národní úrovni. IREFREA v obou zemích dosahuje výborných výsledků s praktickým dopadem v oblasti prevence rizikových faktorů, jako je násilí mladistvých a genderové násilí. Mají také rozsáhlé zkušenosti se vzděláváním a pomáhají posilovat postavení organizací občanské společnosti na národní i mezinárodní úrovni. IREFREA je od svých počátků členem Fóra občanské společnosti pro otázky drog.

Institut veřejného zdraví (PHI) Univerzity Johna Moorea v Liverpoolu (LJMU)

PHI je dynamicky se rozvíjející výzkumná instituce. Výsledky její práce přispívají ke zlepšení veřejnozdravotní politiky, a to jak na místní, tak i národní a mezinárodní úrovni. Specializuje se na aplikovaný výzkum, publikování systematických rešerší, evaluaci preventivních programů, zvyšování povědomí v oblasti veřejného zdraví (např. užívání alkoholu a drog, násilí, sexuální chování) a zkoumání efektivitu intervencí sloužících k omezení negativních důsledků konzumace alkoholu. PHI má statut Spolupracujícího centra Světové zdravotnické organizace pro prevenci násilí, včetně genderového násilí a násilí mladistvých. Specializuje se zejména na násilí v prostředí nočního života a na komplexní výzkum v oblasti užívání alkoholu a drog, rizikového sexuálního chování a bezpečí v kontextu noční zábavy. Experti z PHI rovněž úzce spolupracují s EMCDDA.

Department of Addictology
General University Hospital in Prague

Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze

Klinika adiktologie má bohaté zkušenosti s kvantitativním a kvalitativním výzkumem v oblasti užívání návykových látek a závislostí. Její odborníci dále vedou projekty včetně implementace, evaluace a informování laické i odborné veřejnosti. Klinika aktivně spolupracuje s Národním monitorovacím střediskem pro drogy a závislosti a podílí se na národních a mezinárodních výzkumných projektech. Součástí Kliniky adiktologie je rovněž specializované centrum pro právo a kriminologii s bohatými zkušenostmi v oblasti výzkumu viktimizace a kriminality.

Na projektu **stop! sv** se podílely partnerské organizace ze čtyř evropských zemí:

- Česká republika: Roman Gabrhelík, Adam Kulhánek a Hana Fidesová (Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze).
- Portugalsko: Irma Brito, Maria do Rosário Mendes a Fernando Mendes (IREFREA Portugalsko).
- Španělsko (vedoucí tým projektu): Mariàngels Duch, Maite Kefauver, Montse Juan a Amador Calafat (IREFREA Španělsko), Karen Hughes a Mark A Bellis (Bangorská univerzita).
- Velká Británie: Zara Quigg, Charlotte Bigland a Kim Ross-Houle (Univerzita Johna Moorea v Liverpoolu [LJMU]).

Všechny partnerské organizace se podílely jak na tvorbě školicího programu **stop! sv**, tak na podobě výzkumné studie a na její implementaci.

Tento materiál vznikl za finanční podpory programu Práva, rovnost a občanství Evropské unie. Za jeho obsah nesou výhradní odpovědnost jeho autoři. Tento materiál nevyjadřuje nutně oficiální stanovisko Evropské komise

Pro více informací o projektu **stop! sv** prosím kontaktujte partnerské organizace nebo navštivte naše webové stránky

IREFREA – Španělsko
www.irefrea.org
www.irefrea.eu
Mariàngels Duch
mduch@irefrea.org

IREFREA – Portugalsko
www.irefrea.org
www.irefrea.eu
Fernando Mendes
irefrea.pt@gmail.com

Public Health Institute – LJMU
www.cph.org.uk/
Zara Quigg
Z.A.Quigg@ljmu.ac.uk

Department of Addictology
General University Hospital in Prague

**Klinika adiktologie 1.
LF UK a VFN v Praze**
www.adiktologie.cz
Roman Gabrhelik
roman.gabrhelik@lf1.cuni.cz